

PROCEDURE FOR APPLYING TO THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Alexandru SOSNA

Doctor of Law, State University of Moldova,
Chisinau, Republic of Moldova
e-mail: alexandru_sosna@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0002-4806-1756>

Vadim COLCEANOV

Master of Laws, Legal assistant of the Comrat Court of Appeal,
Comrat, Republic of Moldova
e-mail: vadim-85@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0002-2698-7419>

In this article, the authors explore the theoretical and practical aspects of the procedure for addressing the European Court of Human Rights. Many citizens of the Republic of Moldova apply to the European Court of Human Rights for the protection of violated rights. For several years and as a result of various factors, the Court has been overwhelmed by the number of individual applications. However, the vast majority of these applications (over 95%) are rejected, without being examined on the merits, because they did not meet one of the admissibility criteria provided by the European Convention on Human Rights. This situation creates a double frustration. On the one hand, having the obligation to respond to each request, the Court does not have the opportunity to focus, within a reasonable time, on cases that require a substantive examination, and this is of no real use to litigants. On the other hand, the actions of tens of thousands of applicants are rejected without appeal, often after years of waiting. The proposals of the authors, who must increase the guarantees of human rights protection, are very important.

Keywords: application, procedure, Court, European Convention on Human Rights, European Court of Human Rights.

PROCEDURA DE DEPUNERE A CERERII LA CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

În prezentul articol autorii cercetează aspectele teoretico-practice a procedurii adresării la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Mulți dintre cetățenii Republicii Moldova se adresează la Curte pentru apărarea drepturilor încălcate. De mai mulți ani, și ca urmare a unor diverși factori, Curtea este copleșită de numărul de cereri individuale. Or, marea majoritate a acestor cereri (peste 95%) sunt respinse, fără să fie examinate pe fond, pentru că nu a îndeplinit unul din criteriile de admisibilitate prevăzute de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Această situație generează o dublă frustrare. Pe de o parte, având obligația de a răspunde fiecărei cereri, Curtea nu are posibilitatea de a se concentra, în termene rezonabile, pe cauzele care necesită o examinare pe fond, iar acest lucru nu are utilitate reală pentru justițiabili. Pe de altă parte, acțiunile a zeci de mii de reclamanți sunt respinse fără drept de apel, deseori după ani de așteptare. Prin urmare, sunt foarte importante propunerile autorilor care trebuie să sporească garanțiile apărării drepturilor omului.

Cuvinte-cheie: cerere, procedură, instanța de judecată, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

PROCÉDURE DE DEMAND DEVANT LA COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Dans cet article, les auteurs étudient les aspects théoriques et pratiques de la procédure de saisine de la Cour européenne des droits de l'homme. De nombreux citoyens de la République de Moldova demandent au tribunal la défense de droits violés. Pendant de nombreuses années, et en raison de divers facteurs, le tribunal est submergé par le nombre de demandes individuelles. La grande majorité de ces demandes (plus de 95%) sont rejetées, sans être examinées au fond, car elles ne répondaient pas à l'un des critères de recevabilité fixés par la Convention européenne des droits de l'homme. Cette situation génère une double frustration. D'une part, ayant l'obligation de répondre à chaque requête, la cour n'a pas la possibilité de se concentrer, dans un délai raisonnable, sur des affaires nécessitant un examen au fond, ce qui n'a pas d'utilité réelle pour les justiciables. D'autre part, les actions de dizaines de milliers de demandeurs sont rejetées sans droit d'appel, souvent après des années d'attente. Par conséquent, il est très important que les propositions des auteurs accroissent les garanties de la défense des droits de l'homme.

Mots-clés: demande, procédure, cour, Convention européenne des droits de l'homme, Cour européenne des droits de l'homme.

ПРОЦЕДУРА ПОДАЧИ ЗАЯВЛЕНИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЙ СУД ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА

В представленном материале авторы рассматривают теоретические и практические аспекты процедуры обращения в Европейский суд по правам человека. Многие граждане Республики Молдова обращаются в Европейский суд по правам человека за защитой нарушенных прав. В течение нескольких лет и в результате действия различных факторов, Суд был перегружен количеством индивидуальных жалоб. Однако, подавляющее большинство этих заявлений (более 95%) отклоняется без рассмотрения по существу, поскольку они не соответствуют одному из критериев приемлемости, предусмотренных Европейской конвенцией о правах человека. Данная ситуация вызывает двойное разочарование. С одной стороны, будучи обязанным отвечать на каждый запрос, Суд не имеет возможности сосредоточить внимание в разумные сроки на делах, требующих экспертизы по существу, и это не имеет реальной пользы для сторон в судебном процессе. С другой стороны, заявления десятков тысяч граждан отклоняются без апелляции, часто после многих лет ожидания. В этой связи, особо важными являются предложения авторов, направленные на повышение гарантии защиты прав человека.

Ключевые слова: заявление, процедура, судебная инстанция, Европейская конвенция о правах человека, Европейский суд по правам человека.

Introducere

Sistemul de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale instituit prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „Convenția”) se întemeiază pe principiul subsidiarității. Este, în primul rând, de competența statelor părți la Convenție să garanteze aplicarea acesteia, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „Curtea”) nu trebuie să intervină decât atunci când statele nu și-au respectat obligațiile.

Controlul exercitat la Strasbourg este activat, în principal, prin intermediul cererilor individuale, cu care Curtea poate fi sesizată de către orice persoană, fizică sau juridică, aflată

sub jurisdicția statelor părți la Convenție. În consecință, numărul potențialilor reclamanți este imens: pe lângă cele opt sute de milioane de locuitori ai Europei și cetățenii din țări terțe care își au reședința sau tranzitează teritoriul acesteia, trebuie să avem în vedere și milioane de asociații, fundații, partide politice, întreprinderi etc. Nu trebuie uitată persoanele care, în urma unor acte extrateritoriale ale statelor părți la Convenție, săvârșite în afara teritoriilor acestora, intră sub jurisdicția lor.

Statele părți la Convenție, precum și Curtea și grefa acesteia nu au încetat niciodată să reflecteze asupra adoptării unor măsuri pentru a încerca să facă față acestei probleme și să garanteze o administrare eficientă a justiției.

Printre măsurile cele mai vizibile se numără adoptarea Protocolului nr. 14 la Convenție care prevede, printre altele, posibilitatea ca cererile vădit inadmisibile să fie examinate de un judecător unic, asistat de raportori extrajudiciari, și nu de un comitet format din trei judecători. Acest instrument, intrat în vigoare la 01 iunie 2010, introduce, de asemenea, un nou criteriu de admisibilitate legat de gravitatea prejudiciului suferit de un reclamant. Criteriul are drept obiectiv să descurajeze introducerea unor cereri de către persoane care au suferit un prejudiciu nesemnificativ.

La data de 19 februarie 2010, reprezentanții celor patruzeci și șapte de state membre ale Consiliului Europei, toate având obligații în temeiul Convenției, s-au reunit la Interlaken, în Elveția, pentru a discuta despre viitorul Curții, în special despre blocajul datorat aflului mare de cereri inadmisibile. Printr-o declarație solemnă, aceștia au reafirmat rolul central al Curții în sistemul european de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale și s-au angajat să îi consolideze eficacitatea, păstrând în același timp principiul cererii individuale [1].

Expunerea conținutului de bază

Dreptul de recurs individual este în mod îndreptățit considerat ca semnul distinctiv și principala reușită a Convenției Europene a Drepturilor Omului. Persoanele care consideră că le-au fost încălcate drepturile fundamentale se pot adresa Curții Europene a Drepturilor Omului. Totodată, Convenția impune condiții imperative de admisibilitate, pe care cererile trebuie să le respecte pentru a putea fi examinate. De pildă, reclamații trebuie să fi epuizat toate căile de atac de care dispun în temeiul legislației interne și să depună cererea în termen de 6 luni de la data hotărârii interne definitive [2, pag. 6-10].

Deși numărul de cereri înscrise pe rolul Curții a scăzut cu aproape 50% în ultimii trei ani, acesta rămâne foarte impunător, fiind

vorba despre cauze înaintate unei instanțe internaționale, și continuă să amenințe eficiența dreptului de recurs garantat de Convenție. Cunoaștem din experiență că marea majoritate a acestor cereri se vor lovi de un motiv de inadmisibilitate și vor fi, în consecință, respinse de Curte. Cu toate acestea, ele vor trebui să fie examinate de juriști și de judecători înainte de a fi respinse. Ele îngreunează rolul Curții și încetinesc astfel examinarea cererilor legitime care respectă condițiile de admisibilitate și care pot avea ca obiect încălcări grave ale drepturilor omului.

Experiența și statisticile sus-menționate arată în mod clar că majoritatea reclamanților individuali nu dispun de cunoștințe suficiente referitor la condițiile de admisibilitate. Se pare că acest lucru este valabil și pentru un număr mare de consilieri juridici și practicieni în domeniul dreptului. În cadrul conferinței de la Interlaken cu privire la reforma Curții, statele membre ale Consiliului Europei au identificat această problemă și au solicitat „statelor părți și Curții să asigure punerea la dispoziția potențialilor reclamanți a unor informații obiective și complete privitoare la Convenție și la jurisprudența Curții, în special la procedura de depunere a cererilor și la criteriile de admisibilitate” (pct. 6 din Declarația de la Interlaken din 19 februarie 2010).

Pentru a-i informa pe potențialii reclamanți și/sau pe reprezentanții acestora cu privire la noile condiții de sesizare, Curtea a mărit numărul de documente de informare, punându-le la dispoziția publicului în toate limbile oficiale ale statelor părți la Convenție [3. pag. 152-160]. Printre aceste documente figurează și o listă interactivă de puncte de verificat, precum și videoclipuri care detaliază condițiile de admisibilitate și explică cum se completează corect formularul de cerere. Mai mult, paginile *web* care conțin informații utile pentru potențialii reclamanți sunt, în prezent, disponibile în toate limbile statelor părți la Convenție [4].

Orice persoană care se consideră lezată în-

tr-un drept al său garantat de Convenția Europeană poate depune o cerere la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Cererea urmează a fi întocmită în scris în una din limbile oficiale ale statelor membre ale Consiliului European și expediată Curții prin poștă. Cererea poate fi depusă la Curte direct de către reclamant, fără intermedierea unui avocat. Pentru depunerea cererii la Curte nu este percepută nici o taxă, însă reclamantul va trebui să suporte cheltuielile legate de întreținerea corespondenței cu Curtea (poștă, fax, etc.).

Pentru a depune o cerere la Curte ea trebuie să satisfacă anumite condiții. Acestea sunt stabilite în art. 34 și art. 35 ale Convenției (ex: epuizarea căilor interne de recurs; respectarea termenului de 6 luni; să se refere la un drept prevăzut de Convenție; etc.).

Astfel, potrivit art. 34 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, *Curtea poate fi sesizată, printr-o cerere, de orice persoană fizică, organizație neguvernamentală sau grup de particulari care se pretind victime ale unei încălcări de către una dintre Înaltele Părți Contractante a drepturilor recunoscute în Convenție sau în Protocoalele sale. Înaltă Parte Contractantă se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al acestui drept.*

Conform art. 35 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului:

1. Curtea nu poate fi sesizată decât după epuizarea căilor de recurs interne, așa cum se înțelege din principiile de drept internațional general recunoscute, și într-un termen de 6 luni începând cu data deciziei interne definitive.

2. Curtea nu reține nicio cerere individuală introdusă în virtutea articolului 34, în cazul în care:

a) ea este anonimă; sau,

b) ea este în mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior de către Curte sau deja supusă unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare și dacă nu conține fapte noi.

3. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în virtutea articolului 34, atunci când ea consideră că:

a) ea este incompatibilă cu dispozițiile Convenției sau ale Protocoalelor sale, în mod vădit nefondată sau abuzivă; sau,

b) reclamantul nu a suferit niciun prejudiciu important, cu excepția cazului în care respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale impune o examinare a fondului cererii, și cu condiția de a nu respinge din acest motiv nicio cauză care nu a fost examinată corespunzător de o instanță națională.

4. Curtea respinge orice cerere pe care o consideră inadmisibilă în aplicarea prezentului articol. Ea poate proceda astfel în orice stadiu al procedurii [5].

Subsecvent, constatăm că există cerințe stricte față de forma cererii expediate Curții, pentru a facilita examinarea acesteia, Curtea a elaborat un formular de cerere care urmează a fi completat. La cerere urmează a fi anexate hotărârile judecătorești și alte documente sau probe la care se face referire în cerere. Toate anexele la cerere urmează a fi expediate în copii, nu în original.

Odată primită, cererea este înregistrată de grefa Curții și i se acordă un număr de ordine și o denumire care se comunică printr-o scrisoare reclamantului. Aceste date urmează a fi indicate în corespondența ulterioară cu Curtea.

Cererile înregistrate sunt examinate de către Curte imediat ce este posibil. Datorită complexității procedurii și numărului mare de cereri pe rol, procedura de examinare a unei cereri durează între 3 și 7 ani [6].

La o anumită etapă a procedurii, când Curtea inițiază procedura de examinare a cererii, aceasta este comunicată reprezentantului Guvernului împotriva căruia este îndreptată cererea. După comunicarea cererii Curtea va solicita reclamantului să-și angajeze un avocat pentru a-l reprezenta în procedurile în fața Curții. În cazul în care reclamantul nu dispu-

ne de resurse suficiente pentru a-și angaja un avocat, Curtea poate să plătească avocatului un onorariu pentru reprezentarea reclamantului. Acest onorariu nu acoperă toate cheltuielile suportate de avocat, însă este menit să nu descurajeze reclamantul de a depune o cerere la Curte când nu poate plăti un avocat.

În baza documentelor și explicațiilor prezentate de părți, Curtea ia o decizie inițial cu privire la admisibilitate, iar apoi, dacă cererea este declarată admisibilă, asupra fondului cererii în una din limbile oficiale ale Curții (engleza sau franceza).

Curtea poate constata violarea Convenției și acorda compensații materiale și morale. Prin hotărârea Curții în care se constată violarea Convenției nu se casează în mod automat hotărârile instanțelor naționale, însă reclamantul poate solicita, în anumite cazuri, redeschiderea procedurilor naționale (revizuire).

Statele s-au angajat să se conformeze hotărârilor Curții. Supravegherea executării hotărârilor Curții este pusă în sarcina Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

În temeiul art. 35 din CEDO, Curtea nu poate fi sesizată decât după epuizarea căilor de recurs interne, așa cum se înțelege din principiile de drept internațional general recunoscute, și într-un termen de 6 luni, începând cu data deciziei interne devenită definitivă și irevocabilă. Curtea nu reține nici o cerere individuală introdusă în aplicarea art. 34, dacă ea este anonimă sau dacă ea este în mod esențial similară cu o cerere examinată anterior de către Curte sau deja supusă unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare și dacă ea nu conține fapte noi. Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în aplicarea art. 34, atunci când ea consideră cererea incompatibilă cu dispozițiile Convenției sau ale protocoalelor sale, în mod vădit nefondată sau abuzivă. Curtea va respinge orice cerere pe care o va considera inadmisibilă, în orice stadiu al procedurii [7].

Din conținutul acestui articol rezultă clasificarea condițiilor de admisibilitate ale cererilor la Curte în două mari categorii:

1) *Condiții generale de admisibilitate*, aplicabile atât cererilor individuale, cât și celor interstatale. Potrivit acestor condiții, Curtea poate fi sesizată doar:

- a) după epuizarea căilor de recurs interne;
- b) în termen de cel mult 6 luni de la data rămânerii deciziei interne irevocabile.

2) *Condiții suplimentare de admisibilitate*, înaintate doar față de cererile individuale depuse de către particulari.

Potrivit cerințelor suplimentare, Curtea nu va reține nici o cerere individuală introdusă în aplicarea art. 34, dacă ea este:

- a) anonimă;
- b) în mod esențial similară cu o cerere examinată anterior de către Curte și nu conține fapte noi;
- c) în mod esențial similară cu o cerere deja supusă unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare și nu conține fapte noi;
- d) incompatibilă cu dispozițiile Convenției sau ale protocoalelor sale;
- e) în mod vădit nefondată sau abuzivă.

În continuare vom analiza fiecare dintre condițiile de admisibilitate ce rezultă din art. 35 al CEDO, cu scopul de a evidenția particularitățile și specificul acestora, inclusiv practica Curții de la Strasbourg în declararea inadmisibilității cererilor individuale.

I. Epuizarea recursurilor interne este o regulă internațională aplicată de toate instanțele judiciare sau cvasi judiciare care tratează drepturile omului la nivel internațional și sunt competente de a examina recursurile individuale împotriva unui stat. Această practică reflectă principiul general de drept internațional întemeiat pe convingerea că un stat trebuie să poată rectifica o eventuală încălcare a obligațiilor sale internaționale pe căi juridice interne proprii, înainte de a fi supus unui control și/sau unei supravegheri la nivel internațional.

Curtea se ocupă de caz numai atunci când autoritățile statale nu restabilesc dreptul încălcat și nu acordă o reparație echitabilă, ca efect al acestei încălcări.

Termenul „*epuizarea recursurilor interne*” a fost interpretat în mai multe rânduri ca o obligație a reclamantului de a epuiza toate recursurile oferite de dreptul intern, cu caracter administrativ sau judiciar. Dovada epuizării căilor de recurs interne revine reclamantului, iar statului pârât îi revine obligația de a formula obiecții, în sensul că reclamantul nu a epuizat căile de recurs interne și să dovedească existența unor căi de recurs interne suficiente și eficiente, accesibile și adecvate.

Este important că, atunci când o cerere a fost declarată inadmisibilă pentru că nu au fost epuizate căile de recurs interne, aceasta nu constituie decât un obstacol provizoriu: Curtea poate reexamina aceeași cerere, dacă aceasta îi este din nou prezentată de îndată ce reclamantul a epuizat recursurile interne aflate la dispoziția sa [8, pag. 142-144].

Atunci când examinează conceptul de epuizare a căilor de recurs interne, Curtea analizează căile de recurs naționale prin prisma caracterului adecvat și efectiv, accesibil și practic, accesibil și efectiv.

Astfel, Curtea a elaborat o interpretare detaliată a caracterului adecvat și efectiv, care ține de următoarele criterii: existența acesteia este destul de certă, are ca obiect plângerea întemeiată pe pretinsa încălcare, poate rectifica efectiv încălcarea, este furnizată de un organism independent, funcționează cu suficientă celeritate și oferă o perspectivă rezonabilă a unui câștig de cauză.

Caracterul accesibil și practic presupune că o cale de recurs nu este accesibilă dacă reclamantul nu poate sesiza direct organismul în chestiune, astfel cum este cazul unor curți constituționale. Un exemplu este Curtea Supremă din Rusia. Căile de recurs extraordinare nu vor fi considerate căi de recurs accesibile, cu excepția cazului în care acestea constituie

singura cale de recurs aflată la dispoziția reclamantului.

În temeiul caracterului accesibil și efectiv, o cale de recurs poate fi considerată inaccesibilă din cauza limbajului în care sunt formulate informațiile sau din cauza existenței unor impedimente în exercitarea căii de recurs. Numai în circumstanțe cu totul ieșite din comun se va considera că lipsa asistenței juridice constituie un obstacol în epuizarea unei căi de recurs interne. Faptul că un potențial reclamant nu se află în prezent în statul pârât nu înseamnă că se suspendă cerința de a epuiza căile de recurs adecvate și efective existente în statul respectiv [9].

În jurisprudența Curții s-a utilizat noțiunea de recurs „iluzoriu”, adică imposibil de exercitat, ca fiind: inadecvat, inutil, ineficient, inaccesibil.

Recursul inadecvat vizează acel recurs care tinde doar să atenueze efectele unei violări a drepturilor omului prin acordarea unor despăgubiri, dar fără a înlătura cauza violării.

Recursul inutil vizează situațiile în care existența unei jurisprudențe bine stabilite implică absența oricărei speranțe într-o soluționare favorabilă a reclamantului. Astfel, în măsura în care există o *opinio communis* privitoare la absența oricăror șanse de succes, reclamantul nu este obligat să-l epuizeze. Spre exemplu, dovedirea existenței unei practici administrative de încălcare a Convenției poate duce la scutirea de cerința epuizării recursurilor interne.

Recursurile ineficiente vizează competența unor autorități care nu au puterea de a redresa violarea dreptului, deoarece emit doar avize consultative sau nu sunt de natură a înlătura violarea dreptului, ci doar efectele unei condamnări, spre exemplu – o cerere de grațiere. Cu titlu de exemplu, sesizările sau plângerile adresate ombudsmanului nu constituie recursuri efective, deoarece ombudsmanul nu poate adopta decizii cu forță obligatorie și executorie, deși este independent față de executiv. De

asemenea, nu este obligatorie parcurgerea căilor extraordinare de atac din sistemul de drept intern, a căror introducere depinde de puterea discreționară a unei autorități statale și nu de voința părții interesate.

Recursul inaccesibil vizează situația în care se poate dovedi că exercitarea căilor de recurs la instanțele superioare, inclusiv la Curtea Constituțională, implică costuri exagerate pentru reclamant și nu este prevăzută posibilitatea asistenței judiciare.

Dacă reclamantul poate dovedi existența unor astfel de căi de recurs pe care nu le-a parcurs din aceste motive, condiția epuizării căilor de recurs interne se consideră îndeplinită. Nu se încadrează în această condiție simpla bănuială sau îndoială că unele căi de recurs ar fi lipsite de succes în cauza respectivă. Pentru ca un reclamant să se poată baza pe lipsa efectivității căilor de recurs interne, el trebuie ca, în prealabil, să fi invocat în substanță, în fața instanțelor interne sesizate, violarea Convenției. Obligația de epuizare a căilor de recurs interne vizează invocarea, în fața instanțelor naționale, a încălcării aceluiași drepturi prevăzute de CEDO, menționate și în cererea adresată Curții, cel puțin în substanță, adică nu neapărat cu referire la prevederile Convenției [10].

II. Regula celor 6 luni instituie un termen de decădere care limitează dreptul la recurs. Această regulă are ca scop asigurarea securității juridice și urmărește în același timp ca situațiile litigioase, prin raportare la dispozițiile Convenției, să fie examinate într-un termen rezonabil. De asemenea, această regulă are menirea de a proteja atât autoritățile statale, cât și alte persoane interesate de incertitudinea generată de scurgere prelungită a timpului, față de data producerii încălcării denunțate prin cererea reclamantului.

Curtea a mai subliniat că, pe de o parte, regula celor 6 luni răspunde imperativului de a lăsa reclamantului o perioadă de timp suficientă care să-i permită să aprecieze oportunitatea

introducerii unei cereri la jurisdicția europeană și să determine conținutul acesteia, iar, pe de altă parte, regula termenului de decădere marchează limita temporală a controlului pe care Curtea este competentă să-l exercite asupra modului în care statele contractante asigură, în ordinea lor internă, respectarea drepturilor și libertăților garantate de Convenție și învederează atât particularilor, cât și autorităților statale perioada dincolo de care acest control nu mai poate fi exercitat [11, pag. 1306].

Prin noțiunea de „*decizie internă definitivă*” urmează a fi înțeleasă decizia definitivă și irevocabilă pronunțată în cadrul normal al epuizării căilor interne de atac, prin luarea în considerare numai a căilor de atac ordinare. În mod normal, termenul de 6 luni curge de la data rămânerii definitive a deciziei celei mai înalte autorități naționale competente, chemată a se pronunța asupra problemei care face obiectul cererii introduse în fața Curții. Însă, atunci când o decizie sau un act al autorității publice nu este susceptibil de nici un recurs, termenul de 6 luni curge fie din ziua în care actul incriminat a fost comis, fie din ziua în care reclamantul a suferit direct consecințele aceluși act, luând astfel cunoștință de săvârșirea lui, sau din ziua când ar fi trebuit să cunoască acele consecințe dăunătoare pentru el [11, pag. 1313-1320].

Data pronunțării/comunicării deciziei nu se include în calculul termenului de 6 luni. Termenul în discuție începe să curgă nu din ziua pronunțării/comunicării deciziei interne definitive, ci începând cu a doua zi după pronunțarea în public sau a doua zi după ziua notificării ei făcute reclamantului sau reprezentantului acestuia, iar lunile vor fi calculate ca luni calendaristice, indiferent de durata lor efectivă. Spre exemplu, din moment ce hotărârea unei instanțe supreme naționale care constituia „*decizia internă definitivă*” privitoare la obiectul unei cereri a fost pronunțată la 26 mai 1992, prin introducerea cererii la 26 noiembrie 1992 reclamantul a respectat termenul de 6 luni impus

de Convenție, deoarece ziua pronunțării deciziei interne definitive nu intră în calculul acestui termen [11, pag. 1305-1312].

Formularul de cerere este disponibil pe site-ul Internet al Curții. Descărcând formularul, urmează de completat toate rubricile, fără excepție, și se trimite formularul completat, însoțit de copiile documentelor pertinente – nu se trimit documente originale, deoarece acestea nu vor fi restituite la finalul procedurii.

Există riscul ca un dosar incomplet să nu fie examinat de Curte. Prin urmare, trebuie să fie completat formularul de cerere integral și cu multă atenție. Orice omisiune în completarea formularului sau simplul fapt de a nu anexa copiile documentelor necesare poate determina Curtea să refuze înregistrarea cererii fără a o examina.

Urmează de adresat cererea Curții într-una din cele două limbi oficiale ale Curții, franceză sau engleză, sau în orice altă limbă oficială a unui stat membru al Consiliului Europei.

Nu este obligatoriu ca persoana să fie reprezentată de un avocat în faza inițială a procedurii. Dacă totuși vom decide să fim reprezentați, trebuie să trimitem Curții o procură pe numele avocatului ales, completată și semnată în mod corespunzător.

După ce formularul de cerere va fi completat în întregime, acesta trebuie expediat, împreună cu documentele pertinente, la adresa următoare:

**„Monsieur le Greffier
Cour européenne des droits de l’homme
Conseil de l’Europe
F-67075 Strasbourg Cedex”**

Este preferabil ca cererea să fie trimisă prin scrisoare recomandată. Trebuie să se trimită cererea la Curte în termenul prevăzut de Convenție. Curtea va lua în considerare data indicată pe ștampila poștei. Cererea trebuie expediată Curții numai prin poștă.

În orice caz, formularul de cerere trebuie trimis în cel mai scurt timp posibil după fi-

nalizarea procedurilor interne și pronunțarea unei decizii definitive de către instanțele naționale.

Scrisoarea se recepționează de Biroul central al Curții, care primește în medie 1500 scrisori zilnic. Din cauza acestui volum mare de corespondență, Curtea nu va putea confirma imediat primirea cererii dumneavoastră.

Biroul central triază corespondența, apoi o trimite diviziei juridice competente, mai precis diviziei responsabile pentru statul împotriva căruia este îndreptată cererea.

Astfel, o cerere împotriva Republicii Moldova va fi trimisă în divizia juridică care se ocupă de toate cererile îndreptate împotriva Republicii Moldova și în care lucrează persoane care vorbesc limba acestui stat și cunosc legislația autohtonă.

Cererea va primi un număr și va fi analizată de către un jurist. Aceasta nu înseamnă că dosarul a fost acceptat, ci doar înregistrat. Dacă vom fi contactați de Curte, trebuie să răspundem în termenul acordat, altfel cererea noastră ar putea fi pur și simplu respinsă sau distrusă.

Atunci când Curtea va dispune de toate elementele necesare pentru examinarea cererii, dosarul va fi atribuit unei formațiuni judiciare a Curții.

Pe întreaga durată a procedurii, chiar dacă aceasta ne pare îndelungată, trebuie să așteptăm să fim contactați de Curte. Dat fiind numărul mare de cereri introduse în fiecare an (peste 50000) și numărul considerabil de dosare aflate pe rol, Curtea nu are posibilitatea să confirme primirea scrisorilor sau a documentelor recepționate și nu va putea oferi informații privind o dată aproximativă a examinării unei cereri.

Procedura în fața Curții este scrisă. Astfel, orice informație pe care dorim să o aducem la cunoștință Curții trebuie comunicată în scris.

Concluzii

În urma cercetării și analizei efectuate a procedurii de depunere a cererii la Cur-

tea Europeană a Drepturilor Omului, putem menționa că succesul unui recurs depus la CtEDO depinde de o multitudine de condiții, cerințe, factori și proceduri care necesită a fi examinate, analizate și luate în considerare de către reclamanți și reprezentanții acestora atunci când se adresează cu o cerere în apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale garantate de CEDO.

Astfel, conchidem că adresarea la CtEDO nu este ceva irealizabil, urmează doar de respectat pașii concreți de înaintare a cererii și de urmat îndrumările ghidurilor publicate pe pagina web oficială a Curții.

Referințe bibliografice

1. http://stoptorture.humanrightsembassy.org/attachments/article/170/CURTEA%20EUROPEAN_%20A%20DREPTURILOR%20OMULUI.%20ntreb_ri%20_i%20r_spunsuri.pdf, vizitat la data de 19.04.2021.

2. FRUNZĂ, I., SOSNA, A., SOSNA, B., STEFU, L., MOROZ, R. Procedura de adresare la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Instrucțiuni pas cu pas. Chișinău, 2021.

3. FRUNZĂ, I., BORȘEVȘCHI, A., SOSNA, B. Metode proactive în educația pentru drepturile omului: Recomandări metodico-practice. Chișinău, 2019.

4. https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_ROM.pdf, vizitat la data de 19.04.2021.

5. https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ROM.pdf, vizitat la data de 19.04.2021.

6. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/rum>, vizitat la data de 19.04.2021.

7. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma, la 04 noiembrie 1950, În Tratatate internaționale, Vol. I, 1998.

8. GOMIEN, D. Ghid (Vade-mecum) al Convenției Europene pentru Drepturile Omului. Chișinău: Tipografia Centrală, 2003.

9. https://crjm.org/wp-content/uploads/2013/09/Procedura-de-examinare_CtEDO.pdf vizitat la 19.04.2021.

10. Protocolul facultativ la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. Adoptat și deschis spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 2200A (XXI) din 16 decembrie 1966. Intrat în vigoare la 23 martie 1976, conform dispozițiilor art. 9. Republica Moldova a ratificat Protocolul la 6 decembrie 2007 prin Legea nr.260-XVI, publicată în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”, nr.198-202/761 din 21.12.2007.

11. BÎRSAN, C. Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Ediția a 2-a. București: C.H. Beck, 2005.